Esitys pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Ympäristövaliokunta 8.2.2024

Johtava asiantuntija Outi Pyy, Kiertotalousratkaisut

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Muutosehdotus ja sen perustelut

Lain 12 §:n ehdotettu muutos on kannatettava ja tarpeellinen, muttei riittävä sen tavoitteiden kannalta.

Syken ehdotus on, että valtion **tukiosuus määräytyisi lakiuudistuksen myötä tapauskohtaisesti tarpeen mukaan, kuten aikaisemman valtion jätehuoltojärjestelmänkin aikana ja että asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tukiosuuteen vaikuttavista tekijöistä ja niiden merkityksestä.**

- Se, millainen osuus kuluista katetaan valtion tuella, tulee arvioida ja perustella tapauskohtaisesti huomioiden mm. vastuullisten ja/tai hyötyä saavien tahojen mahdollisuus osallistua kustannusten kattamiseen.
- Käytännössä tällainen muutos järjestämistä koskevaan pykälään ei edellyttäisi hankkeiden jakamista kahteen erilliseen luokkaan (ehdotetut 12 §:n 2 ja 3 momentit).

Muutosehdotus ja sen perustelut

- Se, että ympäristön pilaantuminen aiheuttaa vakavan vaaran tai haitan tai ettei kukaan vapaaehtoisesti ole halukas ryhtymään toimiin taikka että alueen tila on selvitetty valtion varoin, **ei ole peruste puhdistuskustannusten täysimääräiseen kattamiseen valtion niukoin varoin**.
- Paikalliset ELY-keskukset ovat yhdessä kuntien kanssa **yli kolmenkymmenen vuoden aikana** tunnistamaan ja edistämään merkittävien pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamista.
  - **Tarve 100 %:n valtion osuuteen on ollut muutamiin pieniin kohteisiin, joiden taustalla ovat olleet esimerkiksi varattomat ampumaseurat**.
  - Merkittävimmät riskit ovat lähinnä liittyneet pohjavesien pilaantumiseen ja yhdyskuntien vedenhankintaan, jolloin kunnilla on ollut intressi myös tarpeellisten toimien toteutukseen ja kustannusten rahoittamiseen.
- **Miksi on tarvetta luokitella osa kohteista 100 % tuen saajiksi?**
  - Yksittäisten kohteiden kunnostaminen saattaa sitoa koko määrärahan vuosiksi.

Syken esittämä muutos lain 12 §:än edistäisi hallituksen esityksen tavoitetta mahdollistamalla järjestämisen piiriin useampia merkittävämpiä kohteita ja valtion rahoituksen tehokasta käyttöä.

Taustaa valtion rahoittamista kunnostuksista

- Jaettuun kustannusvastuuseen perustuen on aiemman valtion jätehuoltotyöjärjestelmän kautta kunnostettu runsaan **kolmenkymmenen vuoden aikana yli 430 pilaantunutta maa-aluetta (1−36 aluetta/vuosi).**
- Tukea ovat saaneet lähinnä **kunnat.**
- Valtion rahoitusosuus on ollut keskimäärin **48 %, vaihdellen 5 % −100 %.**
  - 100 % 6 hanketta, joiden kustannukset 7 000−50 000 euroa (mm. 2 ampumarataa).
- Valtion tukiosuuden suuruuteen ovat vaikuttaneet **kokonaiskustannusten** ohella erityisesti **kustannusten kohtuuttomuus sopimusosapuolille sekä toimien kiireellisyys**.
- Valtion budjetissa pilaantuneiden alueiden selvittämiseen ja kunnostamiseen varatut **määrärahat ovat pysyneet lähes muuttumattomana** 2000-luvun ajan.
- Toiminnan **keskittämisellä** Pirkanmaan ELY-keskukseen tavoiteltiin tuen kohdentamista **valtakunnallisesti merkittävimpien kohteiden toimien edistämiseen**.

Valtion jätehuoltotyönä rahoitetut hankkeet

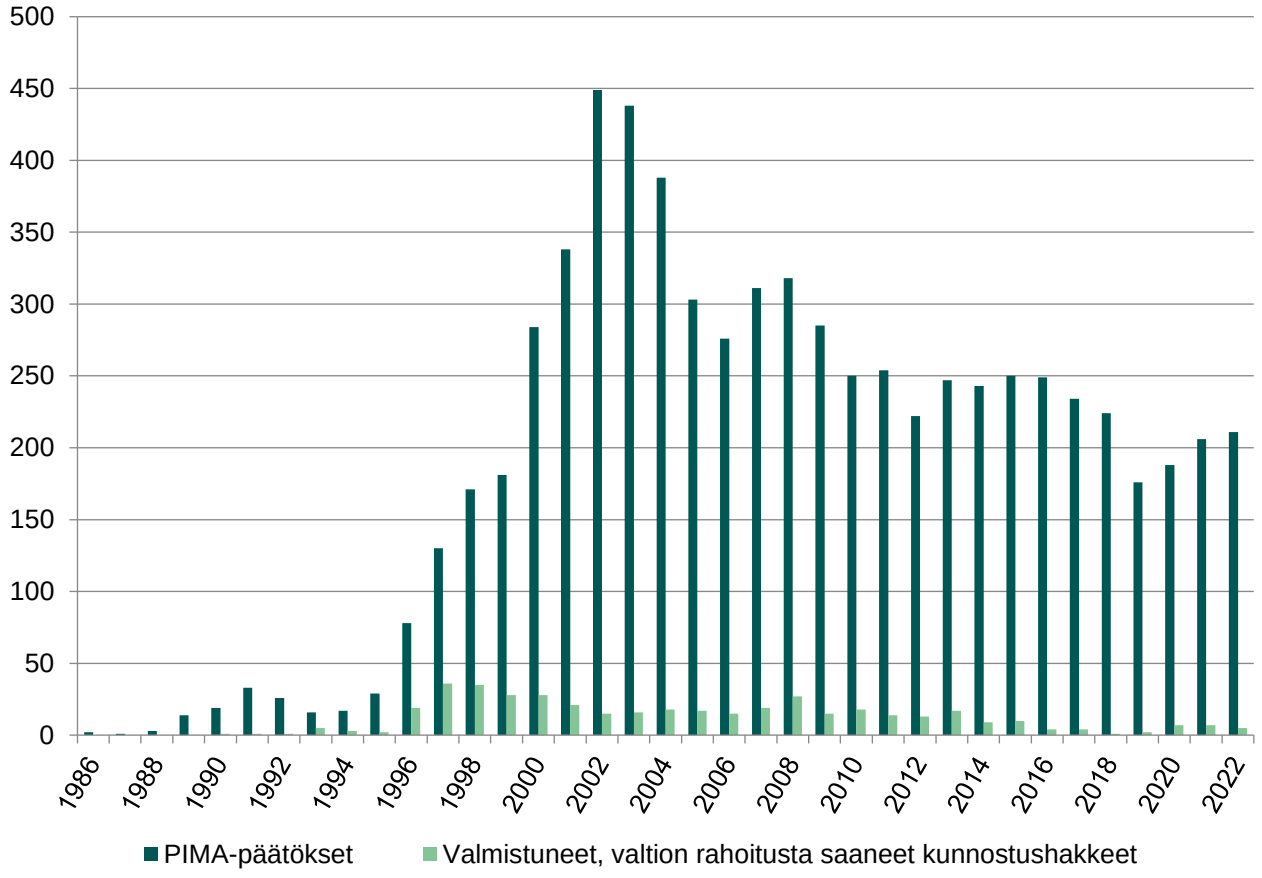

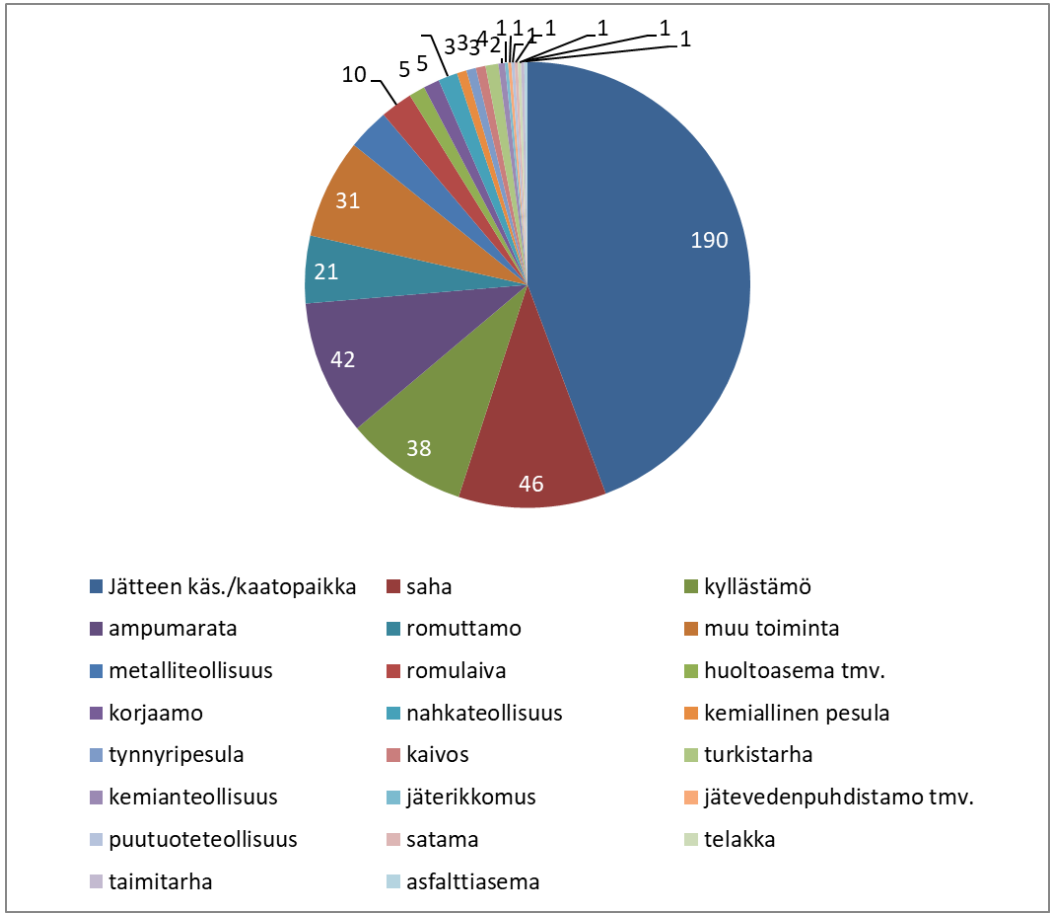

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kiitoksia!

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute